

Cecylia Gajkowska

Kartoteki bibliograficzne i dokumentacyjne Instytutu Badań Literackich

Biuletyn Polonistyczny 18/1 (55), 151-157

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W konsekwencji, w referacie ocenia się proponowane do dziś typologie kultur w ich semiotycznym rozumieniu. Ocenia się je z punktu widzenia przedyskutowanych zasad klasyfikowania wyjściowych danych, a więc poszczególnych tekstów kultury i konsekwencji metodologicznych trójaspektowej analizy semiotycznej każdego tekstu, tj. odrębnej analizy syntaktycznej, semantycznej i pragmatycznej. Zaprzeczona przy tym została hipoteza, iż o nowych funkcjach, o nowej pragmatyce wystarczy wnioskować na podstawie zmiany, na podstawie nowej syntaktyki i semantyki. W stosunku bowiem do odbiorcy sygnałów wewnątrztekstowych moc sterownicza nie jest absolutna, lecz może być modyfikowana przez oddziaływanie funkcji rzeczowych nośnika, funkcji rzeczowych przedmiotu semiotycznego - niosącego tekst. Toteż aspekt pragmatyczny tekstu wymaga zawsze odrębnej analizy, jest to zaś o tyle doniosłe, że pragmatyka tekstu decyduje o jego historycznie zmiennych funkcjach w procesach komunikacji społecznej.

KARTOTEKI BIBLIOGRAFICZNE I DOKUMENTACYJNE
INSTYTUTU BADAŃ LITERACKICH

Jednym z ważnych zadań naukowych Instytutu Badań Literackich jest przygotowywanie publikacji materiałowych i dokumentacyjno-bibliograficznych. Od początku istnienia placówki Dyrekcja przywiązywała dużą wagę do tego typu prac: stworzenie bazy dokumentacyjno-materiałowej umożliwiło podejmowanie rozmaitych przedsięwzięć, m.in. naukowych reedycji "Literatury polskiej" G.Korbuta, realizacji serii wydawniczych, takich jak Materiały do Dziejów Postępowej Publicystyki czy Materiały Bibliograficzne, w której opublikowano m.in. bibliografię zawartości czasopism: "Głos", "Przegląd Społeczny", "Społeczeństwo", "Krytyka".

W ciągu 25-letniego istnienia IBL powstało wiele kartotek materiałowych, bibliograficznych, które stanowiąc przede wszystkim warsztat pracy dla poszczególnych pracowników, są również - co zawsze było jednym z ważnych zadań Instytutu -

udostępniane całemu ogólnopolskiemu środowisku polonistycznemu oraz placówkom zagranicznym.

Wyszczególnione niżej kartoteki materiałowe i bibliograficzne pozwolą pracownikom naukowym, badaczom literatury i kultury na zorientowanie się, gdzie i jakiego typu informacje mogą uzyskać sięgając do zasobnych i bogatych materiałów przechowywanych i gromadzonych w Instytucie Badań Literackich (Warszawa, Nowy Świat 72).

Pracownia Dokumentacji i Bibliografii Staropolskiej (pok. 134a, czynna codziennie w godz. 8¹⁵ - 15⁰⁰, tel. 26-77-65) zgromadziła bibliografię piśmiennictwa staropolskiego. Kartoteka ta - sporządzona na podstawie "Bibliografii Polskiej" Karola Estreichera i uporządkowana w działach: I. Filozofia, II. Historia, geografia, III. Polityka, IV. Prawo, V. Druki prawno-państwowe, VI. Religia, mała teologia, VII. Medycyna, przyroda, VIII. Matematyka, IX. Filologia, X. Literatura piękna, XI. Sztuka, XII. Panegiryki, XIII. Dysertacje, XIV. Druki hebrajskie - obok usystematyzowania treściowo-formalnego została podzielona na dwa zespoły chronologiczne: a) wiek XV i XVI, b) wieki XVII-XVIII. Obejmuje piśmiennictwo staropolskie od powstania książki drukowanej do końca XVIII wieku.

Pracownia posiada także: Kartotekę bibliografii oświeceniowej Andrzeja Frycza Modrzewskiego (wydaną drukiem, uzupełnianą na bieżąco); Kartotekę bibliografii dramatu staropolskiego - tom I opublikowany w r. 1965, następne w opracowaniu; Kartotekę drukarzy dawnej Polski oraz Indeks drukarzy polskich od XV do końca XVIII wieku, uzupełniane na bieżąco; Kartotekę do dziejów książki i bibliotek, rejestrującą m.in. księgozbiory osób i instytucji od XVI do końca XVIII wieku i gromadzącą literaturę przedmiotu.

Kartoteki te, stanowiące warsztat materiałowy Pracowni, są udostępniane badaczom piśmiennictwa staropolskiego, dziejów książki itp.

x

Średniowieczne literaria gromadzi Kartoteka literariów średniowiecznych w bibliotekach polskich, prowadzona od r. 1960 pod kierunkiem doc. J. Woronczaka w Pracowni Historii

Piśmiennictwa Średniowiecznego we Wrocławiu, ul. Karola Miarki 2. Kartoteka ta obejmuje w chwili obecnej 2411 rękopisów, zawierających ok. 12 tys. opisów, i uporządkowana jest w układzie wg incipitów, wg autorów i wg tematów. Uzupełnienie stanowią kartoteki indeksowe: chronologiczna, językowa, skryptorów, dotycząca krajów powstania rękopisów, proveniencyjna, rękopisów z notacją muzyczną, rękopisów zdobionych, rękopisów zmikrofilmowanych przez instytucje państwowe.

x

Pracownia Historii Literatury Staropolskiej (XVI-XVIII w.), (pok. 127, czynna w piątki, godz. 9-11) gromadzi od r. 1972 kartoteki rękopiśmiennych literariów XVI-XVIII i pocz. XIX w., przechowywanych w bibliotekach polskich. Rejestracją objęto teksty literackie (poezję, prozę), paraliterackie (mowy, kazania, listy), dokumenty świadomości literackiej (poetyki, gramatyki, retoryki, słowniki). W pierwszym etapie prac przeprowadzono inwentaryzację rękopiśmiennych kodeksów, przynoszącą poza opisem bibliograficznym informacje ogólne o autorach, charakterze zbioru, gatunkach literackich oraz opis zawartości. W chwili obecnej, po zakończeniu etapu rejestracji rękopisów w bibliotekach warszawskich, przygotowuje się zeszyt próbny (tylko z materiałów z AGAD: Zbiór Branickich z Sucheji i Archiwum Publiczne Potockich), który zostanie poddany dyskusji w gronie specjalistów. Zbiory warszawskie obejmują ok. 2 tys. kodeksów. Kolejna rejestracja obejmie zbiory rękopisów przechowywanych w bibliotekach Krakowa, Poznania i Wrocławia. Dalszy etap pracy przewiduje rozpisywanie zawartości wybranych kodeksów, przede wszystkim zbiorów poetyckich. W Pracowni znajduje się ponadto Kartoteka literariów XV-XVIII w. (opracowana przez mgr Irenę Madeyską-Fabiani), obejmująca opisy ok. 500 rękopisów ze zbiorów BN i AGAD, opatrzona indeksami tytułów, autorów, rzeczowym i proveniencji. Udostępnia się badaczom: Rejestr rękopiśmiennych literariów staropolskich XVI-XVIII w.

x

Pracownia Dokumentacji i Edytorstwa XIX wieku (pok. 134, czynna codziennie, godz. 8³⁰ - 15, w soboty 8³⁰ - 13) posiada w swych zasobach kartoteki bibliografii literackiej czasopism XIX i XX w. (do r. 1939). Kartoteki Pracowni powstały jako rezultat bibliograficznego opracowania literackiej zawartości (teksty i opracowania) czasopism polskich i obcych, pism zbiorowych, almanachów, noworoczników, ksiąg pamiątkowych, jednodniówek itp. Wydania książkowe zostały zebrane na podstawie rozmaitych kompendiów, m.in. "Bibliografii polskiej" K. Estreichera, "Przewodnika Bibliograficznego", "Urzędowego Wykazu Druków". W kartotekach znajdują się materiały opracowane z ponad 2 tys. czasopism (w tym pism codziennych, tygodników, miesięczników, kwartalników, roczników). Zakres rejestrowanych materiałów jest bardzo szeroki - uwzględniono wszystkie prace literackie i paraliterackie pisarzy, twórczość publicystyczną i krytyczną, starano się rozszyfrować autorstwo pozycji pseudonimowych i anonimowych, zarejestrowano dorobek naukowy historyków literatury i badaczy oraz przedstawicieli pokrewnych dziedzin humanistycznych (neofilologii, filozofii, językoznawstwa) - od obszernych artykułów po notatki recenzyjne, wydawnicze, drobne polemiki; ponadto ikonografię i przekłady dzieł polskich na języki obce i obcych tłumaczonych w Polsce.

Materiały bibliograficzne zgromadzone w kartotekach stanowią warsztat dokumentacyjny Pracowni i są podstawą do przygotowywanego obecnie parotomowego słownika pseudonimów pisarzy polskich.

Udostępnia się środowisku polonistycznemu następujące kartoteki: Kartotekę autorów XIX i XX w. (do r. 1939), obejmującą ok. 7600 nazwisk pisarzy, o łącznej liczbie ok. 900 tys. opisów bibliograficznych; Kartotekę autorów XVI-XVIII w.; Kartotekę autorów obcych (ok. 42 tys. opisów bibliograficznych); Kartotekę haseł rzeczowych i pozycji anonimowych; Kartotekę pisarzy tzw. "mało znanych". Kartoteki pseudonimów i kryptonimów pisarzy polskich udostępniane są w wyjątkowych wypadkach.

Pracownia Dokumentacji Literatury Współczesnej (pok. 130, czynna codziennie w godz. 9-14, tel. 26-52-31 wewn. 38) gromadzi materiały bibliograficzno-dokumentacyjne do literatury współczesnej (1918-1970). Pracownia udostępnia czytelnikom następujące kartoteki i maszynopisy: maszynopisy "Polskiej bibliografii literackiej" wyprzedzające o dwa roczniki publikacje drukowane; maszynopis "Kroniki życia literackiego Polski Ludowej", dotyczącej okresu 1964-1969; materiały do "Słownika pisarzy polskich"; Kartotekę pseudonimów pisarzy współczesnych - lata 1944-1970; bibliografie zawartości czasopism XIX i XX w.: "Akcja Literacka", Warszawa 1935. Oprac. J.Czachowska; "Albo-Albo", Kraków 1937-1938. Oprac. J.Kądziała; "Dwutygodnik Ilustrowany", Poznań 1934. Oprac. R.Loż; "Dźwignia" oraz "Miesięcznik Literacki", Warszawa-Lwów 1927-1928. Oprac. J.Czachowska; "Kultura", Warszawa 1907-1909. Oprac. A.Radkowska; "Kultura Robotnicza" oraz "Nowa Kultura", Warszawa 1922-1923, 1923-1924. Oprac. E.Sawicka i R.Loż; "Kurier Lwowski", 1891-1906. Oprac. I.Kleszczowa; "Lewar", Warszawa 1933-1936. Oprac. J.Kądziała; "Lewy Tor", Warszawa 1935-1936. Oprac. J.Kądziała; "Łamy" oraz "Nowe Łamy", Warszawa 1935-1936. Oprac. R.Loż; "Młodość", Warszawa 1905-1906. Oprac. A.Radkowska; "Nowa Kronika", Lwów 1931-1932; "Nowe Widnokregi", Lwów-Kujbyszew-Moskwa 1941-1946. Oprac. J.Czachowska; "Nowy Przegląd Literatury i Sztuki", Warszawa 1920-1921. Oprac. E.Sawicka; "Odrodzenie", Warszawa 1906. Oprac. A.Radkowska; "Panteon", Paryż 1907. Oprac. J.Kaczyńska; "Piony", Wilno 1932. Oprac. A.Czachowski; "Prawda", Warszawa 1881-1915. Oprac. Zespół pod kier. J.Czachowskiej; "Skamander", Warszawa 1920-1928, 1935-1939. Oprac. J.Stradecki; "Świat", Kraków 1888-1895. Oprac. W.Mucówna i A.Zasadowa; "Trybuna", Kraków 1906-1907. Oprac. A.Radkowska; "Trybuna" oraz kontynuacje: "Młot", "Wolna Trybuna", "Nasza Sprawa", "Wolny Głos", "Praca", "Nasze Drogi". Oprac. A.Radkowska; "Tryby", Lwów 1931. Oprac. J.Czachowska; "Tygodnik Powszechny", Warszawa 1890-1891; "Ugory", Warszawa 1913-1915. Oprac. A.Radkowska; "Wiadomości Literackie", Warszawa 1934-1939. Oprac. A.Czachowski; "Widnokrąg", Warszawa 1913-1915. Oprac. A.Radkowska; "Ze Świata", Bydgoszcz 1932. Oprac. R.Loż; "Żagary", Wilno 1931-1934. Oprac. A.Czachowski; "Życie", Warszawa 1887-1891. Oprac. J.Ratyńska.

x

Pracownia Polskiej Bibliografii Bieżącej (Poznań, Stary Rynek 71/72, czynna codziennie w godz. 9-14, tel. 5-36-39) niezależnie od materiałów przygotowywanych do publikowanej "Polskiej bibliografii literackiej" ma pod swoją opieką Kartotekę czasopism wielkopolskich XIX i XX wieku, obejmującą bibliografię zawartości kilkudziesięciu tytułów czasopism (ok. 50 tys. opisów), uporządkowaną według haseł autorskich.

x

Pracownia Badań Kultury Literackiej (pok. 125a, tel. 26-52-31 wewn. 73) zgromadziła w swych kartotekach materiały, które opracowywane są w postaci maszynopisów i udostępniane będą sukcesywnie od r. 1975, w miarę kończenia poszczególnych opracowań. Są to następujące kartoteki: Kartoteka prac opublikowanych z zakresu życia literackiego lat 1918-1939 (na podstawie 22 roczników "Polskiej bibliografii literackiej"); Kartoteka serii wydawniczych obejmujących druki popularne opublikowane w latach 1918-1939; Kartoteka wspomnień i pamiętników dotyczących życia literackiego w latach 1918-1939; Kartoteka literackich organizacji statutowych w latach 1918-1939, przygotowana na podstawie informatorów i kalendarzy; Kartoteka bibliografii powieści odcinkowej i opowiadań opublikowanych w prasie codziennej w latach 1919-1926 (oprac. na podstawie 20 wybranych dzienników); Kartoteka literackich ankiet i plebiscytów czytelniczych w latach 1918-1939; Kartoteka materiałów dotyczących cenzury literackiej w latach 1918-1939 (na podstawie czasopism: "Skamander", "Wiadomości Literackie", Prosto z mostu"); Kartoteka nagród literackich przyznawanych w latach 1918-1939; Kartoteka bibliografii przekładów z literatur obcych na język polski w latach 1918-1939; Kartoteka audycji literackich nadawanych przez Polskie Radio w latach 1935-1939.

x

Pracownia Literatury Ludowej (pok. 138, czynna codziennie w godz. 10-14, tel. 26-52-31 wewn. 76) udostępnia materiały

z zakresu folkloru. Pracownia posiada Kartotekę bibliografii pieśni ludowych, obejmującą pozycje, w których znajdują się materiały pieśnioznawcze i teksty ludowe, od wydań najwcześniejszych po edycje z r. 1939; uwzględniono - obok druków zwartych - także prace drukowane w czasopiśmie; Kartotekę incypitów pieśniowych - warianty pieśni ludowych od początku w. XIX do r. 1939; karty wariantów pieśniowych ułożone są w porządku incypitowym i połączone odsyłaczami; Kartotekę polskiej pieśni żołnierskiej; Kartotekę uzupełnień do drukowanego katalogu "Polska bajka ludowa w układzie systematycznym" (ta kartoteka zawiera 120 wariantów bajkowych, rozpisanych ze źródeł drukowanych i rękopiśmiennych).

x

Pracownia Poetyki Teoretycznej i Języka Poetyckiego (pok. 127, czynna w pon. 13⁰⁰ - 15⁰⁰, wt. 12⁰⁰ - 14⁰⁰, czw. 10⁰⁰ - 12⁰⁰, 15⁰⁰ - 17⁰⁰, sob. 10⁰⁰ - 12⁰⁰, tel. 26-52-31 wewn.161) udostępnia badaczom Kartotekę strofiki polskiej.

x

Pracownia Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego (PKiN, 20 piętro, tel. 20-02-11 wewn. 24-60) udostępnia Kartoteki tytułów czasopism z lat 1865-1918 oraz 1918-1939. Posiada też Kartotekę opracowań prasy polskiej oraz - w stadium wstępnym zbierania - Kartotekę instytucji związanych z prasą.

x

Pracownia Informacji Naukowej przy "Biuletynie Polonistycznym" (pok. 123, czynna codziennie oprócz sobót w godz. 8³⁰ - 14³⁰, tel. 26-52-31 wewn. 80) posiada następujące kartoteki: Publikacji o IBL, Wydawnictw IBL, Prac naukowych aktualnie prowadzonych w środowisku w zakresie historii i teorii literatury, Prac doktorskich, Prac habilitacyjnych, Adresów wszystkich pracowników naukowych dyscypliny.

Oprac. dr Cecylia Gajkowska